

Teisipäev, 26. november 2019

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

EUROOPA PARLAMENT

P9_TA(2019)0066

Laste õigused seoses lapse õiguste konventsiooni 30. aastapäevaga

Euroopa Parlamendi 26. novembri 2019. aasta resolutsioon laste õiguste kohta seoses ÜRO lapse õiguste konventsiooni 30. aastapäevaga (2019/2876(RSP))

(2021/C 232/01)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ÜRO 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 24,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/93/EL (mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust ja mis asendab nõukogu raamotsuse 2004/68/JSK) ⁽¹⁾,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/800, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatisi ⁽²⁾,
- võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eelkõige selle 11. põhimõtet lapsehoiu ja laste toetamise kohta,
- võttes arvesse oma 3. mai 2018. aasta resolutsiooni lapsrändajate kaitse kohta ⁽³⁾ ja komisjoni 12. aprilli 2017. aasta teatist lapsrändajate kaitse kohta (COM(2017)0211),
- võttes arvesse oma 14. veebruari 2019. aasta resolutsiooni intersooliste inimeste õiguste kohta ⁽⁴⁾,
- võttes arvesse Lapse Õiguste Komitee 25. aprilli 2007. aasta üldkommentaari nr 10 laste õiguste kohta alaealistega seotud õigusemõistmise puhul,
- võttes arvesse Lapse Õiguste Komitee 18. aprilli 2011. aasta üldkommentaari nr 13 lapse õiguse kohta kaitsele igasuguse vägivalda eest,

⁽¹⁾ ELT L 335, 17.12.2011, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 132, 21.5.2016, lk 1.

⁽³⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0201.

⁽⁴⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0128.

Teisipäev, 26. november 2019

- võttes arvesse Lapse Õiguste Komitee 29. mai 2013. aasta üldkommentaari nr 14 lapse õiguse kohta tema parimate huvide esikohale seadmisele,
 - võttes arvesse ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklit 37, ÜRO Lapse Õiguste Komitee 1. septembri 2005. aasta üldkommentaari nr 6 ja ÜRO Lapse Õiguste Komitee 28. septembri 2012. aasta aruannet „Report of the 2012 Day of General Discussion on the Rights of All Children in the Context of International Migration“ (Aruanne 2012. aasta üldise arutelu päeva kohta, mis oli pühendatud kõigi laste õigustele rahvusvahelise rände kontekstis),
 - võttes arvesse ÜRO Lastefondi (UNICEF) aruannet „The State of the World's Children 2019“, mis käsitleb laste olukorda maailmas 2019. aastal,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklis 1 on sätestatud, et „[k]äesolevas konventsioonis mõistetakse lapse all iga alla 18 aastast inimolendit, kui lapse suhtes kohaldatava seaduse põhjal ei loeta teda varem täisealiseks“;
- B. arvestades, et Euroopas elab 100 miljonit last, kes moodustavad üle 20 % ELi elanikkonnast, ning et alla 18 aasta vanused lapsed moodustavad üle 40 % arenguriikide elanikkonnast;
- C. arvestades, et laste õiguste edendamine on ELi poliitika sõnaselge eesmärk ja on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, mille kohaselt tuleb lapse parimad huvid seada kogu ELi tegevuses esikohale;
- D. arvestades, et ÜRO lapse õiguste konventsioon on enim ratifitseeritud rahvusvaheline inimõigusi käsitlev leping, mille on ratifitseerinud kõik ELi liikmesriigid ning milles on sätestatud selged juriidilised kohustused edendada, kaitsta ja järgida oma jurisdiktsioonis iga lapse õigusi; arvestades, et Euroopa Parlament korraldab 20. novembril kõrgetasemelise konverentsi, et tähistada ÜRO lapse õiguste konventsiooni 30. aastapäeva; arvestades, et Euroopa Parlamendi president on lubanud tähistada iga aasta 20. novembril ülemaailmset laste päeva Euroopa Parlamendis toimuva üritusega, millel osalevad ka lapsed;
- E. arvestades, et paljudes maailma paikades, sealhulgas ELi liikmesriikides, rikutakse jätkuvalt laste õigusi vägivalda, väärkohtlemise, ärakasutamise, vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise tõttu usutunnistuse, puude, soo, seksuaalse identiteedi, vanuse, etnilise päritolu ning rände- ja elaniku staatuse alusel;
- F. arvestades, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikliga 12 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 24 austatakse lapse õigust arvamuse avaldamisele ja sellele, et lapse seisukohti võetakse arvesse temaga seotud küsimustes vastavalt tema vanusele ja küpsusele;
- G. arvestades, et ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklis 5 on sätestatud, et „[o]salisriigid austavad vanemate, või kus see on kohaldatav vastavalt kohalikele tavadele, ka laiendatud perekonna või kogukonna liikmete, seaduslike hooldajate või teiste lapse eest seaduslikult vastutavate isikute vastutust, õigusi ja kohustusi, et tagada lapsele kohane suunamine ja juhendamine, mis on kooskõlas lapse arenevate võimetega ning käesolevas konventsioonis tunnustatud õigustega“;
- H. arvestades, et sellised üleilmsed nähtused nagu kliimamuutused, uus tehnoloogia ja digiüleminek kujutavad endast laste jaoks uusi ohtusid, aga pakuvad samal ajal ka uusi õppimis- ja suhtlusvõimalusi;
- I. arvestades, et EL on võtnud kohustuse rakendada 17 kestliku arengu eesmärki nii oma sise- kui ka välispoliitikas, sealhulgas kestliku arengu eesmärki 16.2 „teha lõpp laste kuritarvitamisele ja ekspluateerimisele, lastega kaubitsemisele ning lastevastasele vägivaldale ja laste piinamisele mistahes kujul“;
- J. arvestades, et ELis on peaaegu 25 miljonit alla 18 aasta vanust last vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus; arvestades, et vaesus jätab lapsed ilma haridusvõimalustest, lapsehoiust, kättesaadavatest tervishoiuteenustest, piisavast toidust ja eluasemest, peretoest ja isegi kaitsest vägivalda eest ning sellel võib olla väga pikaajaline mõju; arvestades, et Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet on juhtinud tähelepanu sellele, et laste vaesuse vastu võitlemine kuulub ka põhiõiguste ja juriidiliste kohustuste valdkonda⁽³⁾;

(³) Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti aruanne „Combating child poverty: an issue of fundamental rights“ (Võitlus laste vaesusega: põhiõiguste küsimus), <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/child-poverty>.

Teisipäev, 26. november 2019

- K. arvestades, et Euroopa läbivaadatud arengukonsensus esitatud kirjelduse kohaselt toovad lapsed ja noored kaasa arengu ja muutused ning on muu hulgas oma uuendusmeelsusest kantuna olulised kestliku arengu tegevuskavasse 2030 panustajad; arvestades, et konsensus kinnitatakse ka, et EL ja selle liikmesriigid tugedavad noorte õigusi ja suurendavad nende mõjuvõimu avalikus elus ning et selleks edendatakse nende osalemist kohalikus majandustegevuses, ühiskonnas ja otsustusprotsessis;
- L. arvestades, et demokraatia ja demograafiaküsimuste eest vastutava komisjoni asepresidendi Dubravka Šuica ning tööhõive volinikukandidaadi Nicolas Schmiti missioonikirjades on peamiste prioriteetidena tõstetud esile laste tulevikku investeerimist, laste õiguste tervikliku strateegia abil laste kaitsmise tähtsust ning lastegarantii loomist vahendina, mille abil võidelda vaesuse vastu ja tagada lastele põhiteenuste kättesaadavus;
- M. arvestades, et lapsed moodustavad vähekaitsitud elanikkonnarühma, mille puhul on kliimamuutuste negatiivne mõju väga suur, ning lapsed kuuluvad ka kliimamuutuste kahjulike tagajärgede, näiteks põua, üleujutuste ja tormide, ning toidukriiside ja saaste esimeste ohvrite hulka; arvestades, et maailmas on rohkem kui iga neljas alla viie aasta vanuse lapse surm otseselt või kaudselt seotud keskkonnariskidega ⁽⁶⁾;
- N. arvestades, et peaaegu iga neljas ELis, sealhulgas oma liikmesriigis registreeritud inimkaubanduse ohver on laps; arvestades, et peamiselt on sihikule võetud tüdrukud ja nendega kaubitsetakse seksuaalse ärakasutamise eesmärgil ⁽⁷⁾;
- O. arvestades, et laste seksuaalne kuritarvitamine ja ärakasutamine internetis on laste põhiõiguste tõsine rikkumine, mis tekitab lapsohvritele ränga trauma ja toob kaasa pikaajalised kahjulikud tagajärjed, mis võivad edasi kanduda ka täiskasvanuikka, ja et tegemist on süveneva nähtusega; arvestades, et uued kuriteovormid, näiteks kättemaksuporno ja seksi väljapressimine, on internetis tõusuteel ning liikmesriigid peavad nende vastu võtma sihipäraseid meetmeid; arvestades, et värskemate andmete kohaselt on veebis lapspornot kujutavate piltide arv suurenenud enneolematu kiirusega ja väga palju ning need on interneti tõttu väga levinud, arvestades, et teadete kohaselt on laste seksuaalse kuritarvitamise märke saanud rohkem kui 45 miljonit pilti ja videot ⁽⁸⁾;
- P. arvestades, et lapse õigus haridusele peab olema alati tagatud;

Üldkommentaariid

1. on seisukohal, et laste õigused peaksid olema ELi poliitika keskmes ning ÜRO lapse õiguste konventsiooni 30. aastapäev annab ainulaadse võimaluse tagada selle täielik rakendamine nii poliitikas kui ka tegelikkuses ning võtta lisameetmeid, et tagada kõikjal kõigi laste, eelkõige kõige vähemkaitsitud laste õiguste austamine – seejuures kedagi kõrvale jätmata;
2. palub ametisseastuval komisjoni presidendil võtta erimeetmeid, et muuta laste õigustega seotud ELi meetmed nähtavamaks, näiteks määrata mõni kõrgetasemeline avaliku elu tegelane ELi laste õiguste esindajaks; teeb ettepaneku, et see esindaja vastutaks sõnaselgelt ja ainuisikuliselt lastega seotud valdkonna eest ning oleks toetuspunktiks kõikide ELi lapsi puudutavate teemade ja poliitikavaldkondade puhul ning tagaks laste õiguste kaitse suhtes sidusa ja kooskõlastatud lähenemisviisi järgimise kõigis ELi sise- ja välispoliitika valdkondades ja meetmetes; nõuab, et loodaks ELi lastekaitsekeskus, mis tagaks sellise tõhusa ja kooskõlastatud lähenemisviisi ning võtaks tulemuslikke ja kooskõlastatud vastumeetmeid laste seksuaalse kuritarvitamise suhtes ja lastevastase vägivalla kõigi vormide suhtes;
3. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et lapse huvidega arvestamise põhimõtet järgitakse alati ja täielikult kõikides õigusaktides, valitsuse esindajate poolt kõikidel tasanditel vastu võetud otsustes ja kõikides kohtuotsustes, ning ergutab liikmesriike jagama parimaid tavasid, et parandada kogu ELis lapse huvidega arvestamise põhimõtte nõuetekohast kohaldamist;

⁽⁶⁾ Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) 2018. aasta aruanne „Air pollution and child health, prescribing clear air“ (Õhusaaste ja laste tervis, puhta õhu väljakirjutamine), https://www.who.int/ceh/publications/Advance-copy-Oct24_18150_Air-Pollution-and-Child-Health-merged-compressed.pdf?ua=1.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20181204_data-collection-study.pdf.

⁽⁸⁾ <https://web.archive.org/web/20190928174029/https://storage.googleapis.com/pub-tools-public-publication-data/pdf/b6555a1018a750f39028005bfd9f35eae4b947.pdf>.

Teisipäev, 26. november 2019

4. tunneb heameelt uue komisjoni lubaduse üle esitada uus terviklik lapse õiguste strateegia; tuletab meelde ELi kohustust kaitsta lapse õigusi, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõikes 3, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 24 ja Euroopa läbivaadatud arengukonsensus; palub komisjonil esitada strateegia, mille eesmärk on toetada ja kaitsta lapsi kõikjal ja ilma eranditeta ning mis hõlmab eraldi eelarvet ja niisugust lapsi käsitlevat näitajat komisjoni eelarvehendite eraldamisel, mis võimaldaks mõõta ja jälgida ELi investeeringuid lastesse ja tagaks aruandekohustuse;
5. kutsub komisjoni üles uurima, kuidas saaks EL kui organ ühineda ÜRO lapse õiguste konventsiooniga;
6. tuletab meelde, et kõik kestliku arengu eesmärgid on lapse õiguste järgimise seisukohast olulised; palub komisjonil esitada ELi ja selle liikmesriikide jaoks ambitsioonika ja tervikliku lapse õiguste raamistiku, mis aitaks neil saavutada 17 kestliku arengu eesmärki, eelkõige täites lastega kõige tihedamalt seotud kestliku arengu eesmärgi ja kasutades kestliku arengu eesmärkide näitajaid, mis on otseselt seotud laste õigustega;
7. tuletab meelde, et inimtegevusest tingitud kliimamuutused ja keskkonnariskid, sealhulgas õhusaaste, endokriinfunktsiooni kahjustavad kemikaalid ja pestitsiidid, mõjuvad lastele kahjulikult; kutsub ELi ja liikmesriike üles tõhustama kooskõlas Pariisi kokkuleppega meetmeid, mille eesmärk on tagada lastele tervislik keskkond ja võidelda kliimamuutuste negatiivse mõju vastu, eelkõige kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamise abil;
8. märgib, et sooline ebavõrdsus mõjutab suuresti laste elukvaliteeti; arvestades, et märkimisväärsetest edusammudest hoolimata on sugu kogu maailmas endiselt üks peamine ebavõrdsuse, tõrjutuse ja vägivalda põhjus ning sellel on lastele tugev mõju;
9. rõhutab, et lapsed on vähekaitsstud tarbijad, ning kutsub seetõttu liikmesriike üles kaitsma lapsi agressiivse, eksitava ja pealetükkiva reklaami eest ning ärilistel eesmärkidel laste profiilialüüsi tegemise eest tagamaks, et nende jurisdiktsiooni alla kuuluvate meediateenuse osutajate ja videojagamisplatvormi teenuse osutajate audiovisuaalsed ärilised teadaanded ei soodusta käitumist, mis kahjustavad laste tervist ja ohutust, eelkõige seoses suure soola-, suhkru- ja rasvasisaldusega või muul viisil riigisestele või rahvusvahelistele toimumisjuhistele mittevastavate toiduainete ja jookidega;
10. tunneb heameelt asjaolu üle, et lapstööjõu kasutamise kaotamine kuulub uue komisjoni prioriteetide hulka; kutsub uut komisjoni üles kohaldama lapstööjõu suhtes täisleppimatuse põhimõtet; nõuab niisuguste meetmete võtmist, millega seatakse tööstusele kohustus lõpetada lapstööjõu kasutamine; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid tagaksid, et nende territooriumil ringlevad kaubad ei oleks toodetud sunniviisilise töö ega lapstööjõu abil;

Sisepoliitika

Igasuguse lastevastase vägivalda kaotamine

11. mõistab hukka igasuguse lastevastase vägivalda nii veebis kui ka väljaspool seda, sealhulgas füüsilise, seksuaalse ja sõnalise väärkohtlemise, sundabieliu, lapstööjõu kasutamise, prostitutsiooni, inimkaubanduse, elunditega kauplemise, piinamise, muu julma, ebainimliku või inimväärlikust alandava kohtlemise või karistamise, aumõrva, naiste suguelundite moonutamise, laste värbamise, väeteenistusse võtmise ja kasutamise sõduritena ja inimkilbina, puuduse, hooletussejätmise ja alatoitluse, samuti psühholoogilise vägivalda ja kõik kiusamise vormid; on seisukohal, et traditsioone, kultuuri, religiooni ega veendumusi, samuti mitte poliitilisi ega muid arvamusi ei tohiks kunagi kasutada lastevastase vägivalda õigustamiseks; tuletab meelde, kui oluline võib olla kogukondade ja kodanikuühiskonna organisatsioonide roll igasuguse lastevastase vägivalda kaotamisel;
12. palub liikmesriike koostada õigusaktid, millega keelatakse laste kehaline karistamine ja kehtestatakse selle eest karistused, või kui sellised õigusaktid on olemas, palub tagada nende tõhus rakendamine;
13. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid töötaksid välja riikliku strateegia ja kehtestaksid paljusid sidusrühmi hõlmava tervikliku lähenemisviisi, et kaotada seksuaalne vägivald ja laste väärkohtlemine nii internetis kui ka väljaspool seda; rõhutab, et koostöö tööstusega on otsustavalt tähtis, ning kutsub IKT-ettevõtteid ja veebiplatvormi üles kandma oma osa vastutusest võitluses laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastu internetis; rõhutab, kui oluline on, et liikmesriigid korraldaksid üleriigilisi lastele suunatud teavituskampaaniaid, et neile arusaadavalt selgitada internetiga seotud riske ja ohte, ning korraldaksid sihispäraseid kampaaniaid lapsevanematele;

Teisipäev, 26. november 2019

14. väljendab heameelt nõukogu 8. oktoobri 2019. aasta järelduste üle, mis käsitlevad võitlust laste seksuaalse kuritarvitamise vastu, ning kutsub nõukogu praegust ja tulevasi eesistujariike suurematele pingutustele tagamaks, et liikmesriigid võtavad sihipäraseid meetmeid ohvrite paremaks abistamiseks ning töötavad välja tõhusad ennetus-, uurimis- ja süüdistusmeetmed, et tagada kurjategijate vastutuselevõtmine;
15. kutsub liikmesriike üles täielikult rakendama direktiivi 2011/93/EL ja Euroopa Parlamendi resolutsiooni direktiivi 2011/93/EL (mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning lasteporno vastast võitlust) rakendamise kohta ⁽⁹⁾; kutsub liikmesriike, kes on Euroopa Nõukogu konventsiooni (laste kaitse kohta seksuaalse ärakasutamise ja kuritarvitamise eest (Lanzarote konventsioon)) osalisriigid, rakendama Lanzarote komitee (Lanzarote konventsiooni osaliste komitee) soovitusi;
16. tõdeb, et õiguskaitseasutused saavad enneolematul arvul teateid lasteporno kohta internetis ning neil on suuri raskusi oma töökoormusega toimetulekul, kusjuures nad püüavad keskenduda kõige nooremate ja vähemkaitstud ohvrite kujutistele; rõhutab, et eelkõige tööstuselt ja erasektorilt oodatakse rohkem investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning uude tehnoloogiasse, mis võimaldaks tuvastada võrgus levivat lastepornot ja kiirendada selle kõrvaldamist;
17. kutsub liikmesriike üles tõhustama koostööd õiguskaitseasutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide, sealhulgas vihjeliinide võrgustike vahel, mis võitlevad laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastu; kutsub komisjoni üles toetama organisatsioone, mis võitlevad laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastu, nagu ülemaailmne liit WePROTECT;
18. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid kindlaid meetmeid, et teha lõpp laste seksuaalsele kuritarvitamisele, investeerides ennetusse, koostades võimalikele õigusrikkujatele eriprogrammid ja pakkudes ohvritele mõjusat tuge;
19. kutsub komisjoni üles ajakohastama lastele parema interneti loomise Euroopa strateegiat ⁽¹⁰⁾, mis kehtestati 2012. aastal;

Lastesse investeerimine

20. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid investeeriksid lastele mõeldud avalikesse teenustesse, sh lastehoidu, haridusse ja tervishoidu ning eelkõige avalike lasteaedade ja -õimede ning lastele vaba aja veetmise võimalusi pakkuvate avalike teenuste võrgustiku laiendamisse;
21. kutsub liikmesriike üles võtma vastu seadusi, mille eesmärk on kaitsta ja tugevdada emaduse ja isadusega seotud õigusi, et kindlustada lastele tervislik ja stabiilne elukeskkond, eelkõige nende esimestel elukuudel; nõuab tungivalt, et EL ja selle liikmesriigid tagaksid töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi täieliku rakendamise, sest parema ja õiglasema töö- ja eraelu tasakaalu saavutamine suurendab laste heaolu; tuletab meelde, et lastel on õigus olla oma vanematega koos ning nad vajavad piisavalt koosveedetud aega ja piisavat sissetulekut, et elada turvaliselt ja õnnelikult;
22. kutsub ELi ja selle liikmesriike üles tõhusamalt tegutsema laste vaesuse kaotamiseks ning võtma selleks vastu nõukogu uue soovitusel lastesse investeerimise kohta, et uuendada ja parandada oma poliitilist raamistikku, mis suunab liikmesriikide pingutusi selle nimel, et lapsed kasvaksid üles kaasavas ja jõukas ühiskonnas, kus kedagi ei jäeta kõrvale, ning seades ELi 2030. aasta tegevuskavas eesmärgid, et vähendada laste vaesust poole võrra; kordab, et on vaja täiustada eristatud andmete kogumist, et paremini jälgida ja hinnata laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse kaotamisel tehtud edusamme;
23. kutsub liikmesriike üles asjakohaste vahenditega toetama Euroopa lastegarantii loomist, et edendada riiklikke poliitikareforme, mis aitaksid tagada laste võrdse juurdepääsu tasuta tervishoiule, haridusele ja lastehoiule ning korralikule eluasemele ja piisavale toitumisele, et kaotada laste vaesus ja sotsiaalne tõrjutus; tuletab meelde, kui tähtis on võtta Euroopa poolaasta raames ja kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga lapse õigused ja heaolu riigipõhiste soovitusel parameetriks;

⁽⁹⁾ ELT C 369, 11.10.2018, lk 96.

⁽¹⁰⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=COM%3A2012%3A0196%3AFIN>.

Teisipäev, 26. november 2019

24. kutsub ELi ja liikmesriike üles investeerima lastesse ja noorukitesse ning andma neile tööturu jaoks vajalikud oskused ja teadmised, et nad saaksid kasutada oma õigust jõudsalt areneda ja täielikult kasutada oma potentsiaali ühiskondlike muutuste elluvijana;

25. ergutab liikmesriike investeerima ennetusmeetmetesse, et tegeleda oma riiklikes süsteemides laste vaimse tervise häirete⁽¹⁾ sagenemise probleemiga, ning tagama, et koolidel on piisavalt rahalisi vahendeid nõustamiseks ja et õpetajad on asjakohaselt koolitatud;

26. palub liikmesriikidel ja komisjonil seada regionaal- ja ühtekuuluvuspoliitika, näiteks puuetega inimesi käsitleva Euroopa strateegia, romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiatega ELi raamistiku ning ELi võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise poliitika kavandamisel ja rakendamisel lapsed selgelt esikohale;

Haridus

27. palub liikmesriikidel tagada iga lapse õigus haridusele;

28. rõhutab, kui oluline on hariduses terviklik lähenemisviis, mille eesmärk on anda lastele võimalus kasutada akadeemilist õpet oma emotsionaalse ja sotsiaalse arengu vundamendina ning mis hõlmab ka psühholoogilist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut; rõhutab loovuse, kunsti ja kultuuri tähtsust hariduses;

29. soovib liikmesriikidel kehtestada meetmed, millega võidelda koolist väljalangemise vastu ja seda ennetada ning tagada sooliselt võrdõiguslik juurdepääs kvaliteetsele haridusele alates varasest lapsepõlvest kuni noorukieani, sealhulgas puuetega või marginaliseerunud lastele ning humanitaar- või muude hädaolukordade piirkondades elavatele lastele;

30. juhib tähelepanu sellele, et kaasamine ja innovatsioon peaksid olema digiajastu hariduse ja koolituse peamised põhimõtted; usub, et digitehnoloogia ei tohiks ebavõrdsust suurendada, vaid seda tuleks kasutada erineva sotsiaal-majandusliku taustaga ja ELi eri piirkondadest pärit õpilaste vahelise digilõhe kaotamiseks; rõhutab, et kaasavas lähenemisviisis tuleb kasutada uue digitehnoloogia vahendite, sealhulgas individualiseeritud hariduse ning haridusasutuste partnerluste täit potentsiaali, ning et see võib aidata ebasoodsatest oludest pärit ja piiratud võimalustega inimestel saada kvaliteetset haridust ja koolitust, toetades ühtlasi rändajate, pagulaste ja vähemuste lõimimist;

31. palub liikmesriike tagada koolinoorte õigus kaasavale haridusele ja kindlustada nende juurdepääs igakülgele eakohasele teabele soo ja seksuaalsuse kohta, samuti juurdepääs seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule ning suhteharidusele, pidades eelkõige silmas asjaolu, et mõnes riigis on koolidel keelatud käsitleda õppetöös seksuaalset sättumust ja soolist identiteeti;

Lapsesõbralik õigusemõistmine ja õiguskaits kättesaadavus lastele

32. nõuab tungival, et liikmesriigid võtaksid kiiresti ja tõhusalt üle ning rakendaksid täielikult direktiivi (EL) 2016/800, mis käsitleb kriminaalmenetluses kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatise⁽²⁾;

33. kutsub liikmesriike üles rakendama Euroopa Nõukogu suuniseid lapsesõbraliku õigusemõistmise kohta⁽³⁾; rõhutab, et kohtusüsteemiga kokkupuutuvate lastega seotud otsuste tegemisel tuleks alati esikohale seada lapse huvid ning et lapse õiguste konventsiooni artikli 12 kohaselt tuleks alati tagada lapse õigus olla ära kuulatud; tuletab meelde, et kohtusüsteemiga kokku puutuvate laste jaoks tuleks kehtestada eraldi kaitsemeetmed, sealhulgas perekonnaasjades, nagu lahutus või lapsendamise, samuti haldusküsimustes;

⁽¹⁾ WHO hinnangul suri 2016. aastal 62 000 noorukit enesevigastamise tagajärjel, mis on nüüd 18–19aastaste teismeliste kolmas peamine surmapõhjus.

⁽²⁾ ELT L 132, 21.5.2016, lk 1.

⁽³⁾ <https://rm.coe.int/16804b2cf3>.

Teisipäev, 26. november 2019

Lapsrändajad

34. tuletab meelde, et kõigis lapsi ja rännet käsitlevates otsustes tuleks esikohale seada lapse huvid;

35. nõuab tungivalt, et liikmesriigid rakendaksid täielikult Euroopa ühise varjupaigasüsteemi paketti, et parandada kõigi lapsrändajate ja eelkõige saatjata laste olukorda ELis; nõuab sellega seoses tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tegeleksid laste praeguse murettekitava olukorraga ELi rändajate esmase vastuvõtu keskustes; kutsub ELi ja liikmesriike üles tõhusamalt tegutsema, et kooskõlas pagulasi ja rändajaid käsitleva New Yorgi deklaratsiooniga ⁽¹⁴⁾ lõpetada kogu ELis rändajatest laste kinnipidamine, välja töötada kogukonnapõhised alternatiivid kinnipidamisele ning seada prioriteediks integratsioon, haridus ja psühholoogiline tugi;

36. rõhutab, et saatjata laps on ennekõike ohtusattunud laps ning et liikmesriikide ja Euroopa Liidu juhtmõte selliste lastega tegelemisel peab olema lastekaitse, mitte rändepoliitika, austades seega lapse parimate huvide üldpõhimõtet; kutsub liikmesriike üles rakendama Euroopa Parlamendi 12. septembri 2013. aasta resolutsiooni saatjata alaealiste olukorra kohta ELis ⁽¹⁵⁾ ning palub komisjonil uuendada saatjata alaealisi käsitlevat tegevuskava (2010–2014);

37. kutsub kõiki liikmesriike üles kooskõlas lapse õiguste konventsiooni artikliga 10 positiivsel, inimlikul ja kiirel viisil hõlbustama perekondade taasühinemist;

38. väljendab muret selle pärast, et endiselt sünnib kodakondsuseta lapsi, sealhulgas ELis, ning endiselt jäävad tagamata selliste laste põhiõigused, nende seas õigus tervishoiule, haridusele ja sotsiaalkaitsele; kordab üleskutset, et liikmesriigid leiaksid rahvusvahelise õiguse kohase lahenduse kodakondsuseta laste probleemile nii ELis kui ka väljaspool seda; kutsub komisjoni üles toetama üldist juurdepääsu sünni registreerimisele ja lapse õigust kodakondsusele, et teha lõpp kodakondsusetuse ohule;

Kaitsetud lapsed

39. kutsub liikmesriike üles kohtlema iga last eelkõige lapsena, sõltumata tema sotsiaalsest või etnilisest taustast, soost, seksuaalsest sättumusest, võimekusest või rändestaatusest;

40. rõhutab, kui oluline on, et liikmesriigid töotaksid välja valdkonnaülese lähenemisviisi võitluseks igasuguse lapsi mõjutava diskrimineerimise vastu, võttes arvesse nende kaitsetust, eelkõige puuetega laste, lapsrändajate, rändetaustaga laste, vähemustesse ja usurühmadesse kuuluvate laste, LGBTI-lastest, välisvõitlejate laste, kinnipidamisasutustes viibivate laste, vangistatud vanemate laste, LGBTI-vanemate laste, hooldatavate laste ning kodakondsuseta või dokumenteerimata laste puhul, kes satuvad mitmesugustel põhjustel ebaproportsionaalselt suurde diskrimineerimise ohtu ja kelle erivajadustega tegelemiseks on seetõttu vaja spetsiifilist lähenemisviisi; kutsub liikmesriike üles võtma lõpuks vastu diskrimineerimist käsitleva horisontaalse direktiivi;

41. mõistab hukka kõik soolise vägivalda vormid ja nõuab tungivalt, et liikmesriigid kohaldaksid konkreetseid meetmeid, et teha lõpp lapsega sõlmitud abieludele, naiste suguelundite moonutamisele ja muudele kahjulikele tavadele, mille puhul on tegemist laste inimõiguste tõsise rikkumisega; kutsub seepärast liikmesriike üles ratifitseerima Istanbuli konventsiooni ja võtma järelmeetmeid Euroopa Parlamendi 4. oktoobri 2017. aasta resolutsioonile lapsega sõlmitud abielude kaotamise kohta, 4. juuli 2018. aasta resolutsioonile varajaste ja sundabielude vastase ELi välisstrateegia väljatöötamise järgmiste sammude kohta ning 7. veebruari 2018. aasta resolutsioonile täisleppimatuse kohta naiste suguelundite moonutamise suhtes ⁽¹⁶⁾;

42. rõhutab, et erilist tähelepanu tuleks pöörata puuetega lastele; mõistab teravalt hukka kõik nende vastu suunatud vägivalda vormid, sealhulgas väärkohtlemisest või sobimatust hooldusest põhjustatud vägivalda; nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid puuetega lastele juurdepääsu kvaliteetsele haridusele ja koolitusele, et aidata neil saavutada võimalikult suur sõltumatus ja sotsiaalne integratsioon ning juurdepääs hooldusele; kutsub seepärast kõiki liikmesriike üles rakendama standardeid, mis on sätestatud ÜRO lapse õiguste konventsioonis, ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis ja ÜRO suunistes laste asendushoolduse kohta;

⁽¹⁴⁾ https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/71/1.

⁽¹⁵⁾ ELT C 93, 9.3.2016, lk 165.

⁽¹⁶⁾ ELT C 463, 21.12.2018, lk 26.

Teisipäev, 26. november 2019

43. kutsub liikmesriike üles tagama, et välditakse perekonna tarbetut lahutamist ning tugevdatakse pere- ja kogukonnapõhiseid teenuseid, et võimaldada kõigil lastel kasvada hoolekandeesutuste asemel peres ja kogukonnas; kutsub komisjoni üles kasutama ELi vahendeid, et toetada üleminekut institutsioonilistelt teenustelt kogukonnapõhiste teenustele nii ELis kui ka väljaspool;

44. kutsub liikmesriike üles tagama, et vanglas viibivaid lapsi koheldakse viisil, mis võtab arvesse nende parimaid huve; märgib, et lastele tuleks kinnipidamisasutustes pakkuda hooldust, kaitset ja igakülgset individuaalset abi – sotsiaalset, hariduslikku, kutsealast, psühholoogilist, arsti- ja füüsilist abi – mida nad võivad oma vanusest, soost ja isiksusest tulenevalt vajada; kutsub liikmesriike üles tagama, et kinnipidamisasutustesse paigutatud lapsed säilitaksid küllastuste ja kirjavahetuse abil korrapärase ja sisuka kontakti vanemate, perekonna ja sõpradega;

45. väljendab muret teadmata kadunud laste suure arvu pärast Euroopas; ergutab liikmesriike suurendama õigus- ja lastekaitseasutuste piiriülest koostööd, teabevahetust ja kooskõlastamist, et tuvastada, leida ja kaitsta kadunud lapsi, tagades samas, et lapse parimad huvid seatakse alati esikohale; kutsub liikmesriike üles viivitamata rakendama kohustust pakkuda piisavat rahastamist, et tagada kadunud laste otsimise abitelefoni tegevuse järjepidevus ja kvaliteet kogu ELis, nagu on nõutud 2018. aastal vastu võetud Euroopa elektroonilise side seadustikus;

46. tuletab meelde, et äärmiselt oluline on tagada kõigi inimkaubanduse ohvriks langenud tüdrukute ja poiste õiguste austamine nende kodakondsusest sõltumatult; kordab üleskutset, et liikmesriigid rakendaksid täielikult ELi inimkaubanduse vastast direktiivi, pöörates erilist tähelepanu ennetusmeetmetele; rõhutab, kui oluline on, et liikmesriigid tõhustaksid meetmeid, et tagada vastutuskohustus inimkaubanduse ohvrite ees ja sellise kuritegevuse kaotamine ning võidelda karistamatuse vastu, mis on inimkaubitsejate, eksploateerijate, kasumi teenijate ja kuritarvitajate seas endiselt valdav, sealhulgas kriminaliseerides inimkaubanduse ohvritelt väljapressitud teenuste kasutamise kõigi eksploateerimise vormide puhul;

Laste osalemine

47. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja ja rakendama Bukaresti deklaratsiooni laste kaasamise kohta ⁽¹⁷⁾; rõhutab, et laste osalemise kultuuri saab üles ehitada kõigil tasanditel – perekonna, kogukonna, kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja Euroopa tasandil – ning see võib tuua ühiskonnale lühi- ja pikaajalist kasu;

48. kutsub liikmesriike üles suurendama laste osalemist oma õigusloomeprotsessis ning julgustab liikmesriike ja komisjoni looma sisukaid mehhanisme – näiteks lastenõukogud – laste kaasamiseks Euroopa, riiklike, piirkondlike ja kohalike parlamentaarsete assambleede töösse, eelkõige peamistes poliitikavaldkondades;

49. kutsub komisjoni üles kaasama lapsi konsultatsiooniprotsessi, pidades silmas Euroopa tulevikku käsitlevat konverentsi;

50. tuletab ELi institutsioonidele ja liikmesriikidele meelde, kui tähtsad on laste ja noorte juhitud kliimamuutustevastased algatused, mis on keskse tähtsusega Euroopa poliitilise tegevuskava mõjutamisel ja mis on suurepärane näide sellest, kuidas lapsed osalevad üha enam avalikus poliitikas ja on üha paremini võimelised väljendama oma tahet muutusi soovivate murelike kodanikena;

Välispoliitika

51. palub riikidel, kes ei ole veel ratifitseerinud ÜRO lapse õiguste konventsiooni ja selle lisaprotokolle, seda kiiremas korras teha;

52. kutsub liikmesriike üles tõhustama koostööd ja dialoogi kolmandate riikidega, et suurendada teadlikkust ja toetada laste õiguste austamist kõikjal maailmas, jätmata kõrvale ühtegi last; nõuab tungivalt, et EL ja liikmesriigid teeksid koostööd partnerriikidega ning toetaksid selliste õigusaktide, poliitikameetmete, eelarvete ja tegevuskavade vastuvõtmist ja

⁽¹⁷⁾ <https://chilrendecommunication.typeform.com/to/h8dSPt>.

Teisipäev, 26. november 2019

rakendamist, mis hõlmavad kõiki lapsi ning mille raames tehakse kindlaks kõik diskrimineerimise ja vägivalda vormid, sealhulgas vanuse, soo ja puude alusel, mis takistavad üksikuid lapsi ja lasterühmi oma õigusi realiseerimast, ning võetakse või edendatakse vajalikke meetmeid, et kõrvaldada need tõkked ja tagada, et esikohale seatakse kõigi laste parimad huvid;

53. palub, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja seaks kogu ELi välistegevuses esikohale laste õigused ja lastekaitse, et tagada nende tulemuslik süvalaiendamine muu hulgas inimõigustealaste dialoogide, rahvusvaheliste ja kaubanduslepingute, ühinemisprotsessi ja Euroopa naabruspoliitika kontekstis ning suhetes kolmandate riikidega, eriti konfliktiolukorras riikidega; palub, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja annaks parlamendile igal aastal aru ELi lapsekeskse välistegevuse tulemustest;

54. kutsub komisjoni üles tõhusamalt tegutsema laste õiguste ja lastekaitse integreerimisel arengukoostöösse ja humanitaarabisse, et tagada piisav rahastamine ja suurendada konfliktidest, hädaolukordadest, inimtegevusest tingitud õnnetustest või loodusõnnetustest mõjutatud laste, sisepõgenikest laste ning lapsrändajate ja -pagulaste kaitset, tagades nende põhiõiguste austamise;

55. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma vastu süsteemseid lahendusi põlvkondadevahelise vaesuse vähendamiseks; rõhutab, et on äärmiselt oluline, et uues mitmeaastasest finantsraamistikus (2021–2027) kajastuks tungiv vajadus võidelda laste vaesuse vastu ELis ja välistegevuse abil ka liidust väljaspool; rõhutab ametliku arenguabi tähtsust vaesuse kaotamise peamise vahendina ning tuletab meelde ELi ja selle liikmesriikide vastavaid ametliku arenguabi kohustusi, sealhulgas kohustust kulutada 0,7 % kogurahvatulust ametlikule arenguabile;

56. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles rahastama ja tagama võrdset juurdepääsu põhiteenustele ja haridusele hädaolukordadest, näiteks konfliktidest ja loodusõnnetustest mõjutatud paikades; rõhutab, et juurdepääs haridusele kaitseb lapsi neid ümbritsevate füüsiliste ohtude eest, mille hulka kuuluvad kuritarvitamine, ärakasutamine, konfliktiga seotud seksuaalne vägivald, relvajõududesse ja relvastatud rühmitustesse värbamine ja võitlejatena kasutamine, ning et haridusest on kasu tervele kogukonnale, see edendab majanduskasvu, vähendab vaesust ja ebavõrdsust ning suurendab inimeste võimet elada tervislikku elu, osaleda ühiskonnas ning taastada rahu ja stabiilsus;

57. nõuab tungivalt, et komisjon võtaks järelmeetmeid parlamendi 4. oktoobri 2017. aasta resolutsioonile lapsega sõlmitud abielude kaotamise kohta; kutsub ELi ja liikmesriike üles kohaldama lapsega sõlmitud abielude käsitlemisel ühtseid õigusnorme, tegema koostööd kolmandate riikidega ning pakkuma koolitust ja tehnilist abi, et aidata vastu võtta ja jõustada õigusakte, milles keelatakse varajased ja sundabielud, sealhulgas kehtestatakse abiellumisiga; palub liikmesriikidel võtta meetmeid, et ergutada parimate tavade vahetamist Euroopasse saabuvate lapsrändajate abiellumise ja abielu mittetunnustamise kohta ning võtta vastu riiklikud meetmed, et takistada laste välisriiki reisimist väljaspool ELi abiellumise eesmärgil; kutsub komisjoni üles pühendama ühe Euroopa aasta võitlusele lapsega sõlmitud, varajaste ja sundabielude vastu;

58. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama siduvate inimõiguste- ja keskkonnaalaste hoolekohustuse standardite rakendamine oma kaubanduslääbirääkimistes ja -lepingutes, et lõpetada lapstööjõu kasutamine;

Lapsed ja relvakonfliktid

59. kutsub komisjoni asepresidenti ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat üles kõnelustel konfliktiosalistega süstemaatiliselt tõstatada laste vastu suunatud raskete rikkumiste küsimusi, eelkõige neid, mida on nimetatud ÜRO peasekretäri aastaaruandes laste ja relvastatud konflikti kohta; kutsub komisjoni asepresidenti ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ja komisjoni üles käsitlema tulemuslikult ja terviklikult relvakonfliktide lühikese, keskmise ja pikema ajavahemiku jooksul ilmnevat mõju lastele, kasutades selleks mitmesuguseid tema käsutuses olevaid vahendeid, sealhulgas uusi ja rangemaid ELi suuniseid laste ja relvastatud konflikti kohta;

60. kutsub komisjoni üles toetama ja tagama konfliktidest mõjutatud laste rehabilitatsiooni- ja taasintegreerimisprogrammide piisavat ja pikaajalist rahastamist ning pakkuma neile kaitstud keskkonda, kus neile on tagatud psühholoogiline abi ja toetus ning haridus, pöörates erilist tähelepanu spetsiifilistele probleemidele, mis on seotud tüdrukute demobiliseerimisega ja taasintegreerimisega ühiskonda;

Teisipäev, 26. november 2019

61. väljendab sügavat muret Süüria kirdeosas kinnipeetavate välisvõitlejate laste humanitaarolukorra pärast ning nõuab tungivalt, et liikmesriigid repatrieeriks kõik Euroopa lapsed, võttes arvesse nende konkreetset perekondlikku olukorda ja lapse parimaid huve, ning tagaksid nende rehabilitatsiooniks ja taasintegreerimiseks vajaliku toetuse; taunib ELi liikmesriikide senist tegevusetust ja kooskõlastamatust ELi tasandil;

62. on äärmiselt mures tõendatud laste tapmise ja sandistamise tõendatud juhtude suure arvu pärast relvakonfliktides; kordab, et lapsi kasutatakse jätkuvalt relvana, enesetapupommirünnakute läbiviijate, seksiorjade ja inimkilbina ning neid sunnitakse aktiivselt osalema vaenutegevuses; mõistab teravalt hukka laste kasutamise relvakonfliktides; märgib, et konfliktides on hukkunud sadu lapsi ning see on sageli toimunud tsiviilelanikkonna ja humanitaaristu vastu suunatud tahtlike rünnakute tagajärjel; nõuab sellega seoses tungivalt, et ELi liikmesriigid hoiduksid relvade ja mis tahes sõjavarustuse müügist selliste konfliktide osalistele;

o

o o

63. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.
